

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja eräiden asevelvollisuuden suorittamiseen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslakia, sotilasoikeudenkäyntilakia, Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annettua lakia sekä terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia. Muutokset aiheutuvat ensisijaisesti puolustusvoimien uuteen hallinto- ja johtamisjärjestelmään siirtymisestä ja muun lainsäädännön uudistamisesta.

Puolustusvoimissa siirrytään uuteen hallinto- ja johtamisjärjestelmään vuoden 1993 alusta. Nykyiset seitsemän sotilasläänin ja 23 sotilaspiiriä korvataan kolmella maanpuolustusalueella ja 12 sotilasläänillä. Maanpuolustusalueet muodostetaan lähinnä poikkeusolojen varalle ja ensisijaisesti pääesikunnasta siirrettäviä tehtäviä hoitaviksi alueellisiksi hallintoyksiköiksi. Nykyisten sotilaspiirien tehtävät siirtyvät uudessa hallinto- ja johtamisjärjestelmässä pääosin sotilasläänien hoidettaviksi. Edellä mainittuihin lakeihin ehdotetaan hallintoyksiköiden muuttumisesta johtuvia lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia sekä asevelvollisuuslakiin ja sotilasoikeudenkäyntilakiin joitakin muutoksia laeissa tarkoitettujen asioiden käsittelyä ja ratkaisemista koskeviin sääntelyihin.

Sotilasopetuslaitoksia koskevien säännösten uudistumisesta johtuen asevelvollisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi perussäännökset varusmiehille reservin upseereiksi ja aliupseereiksi annettavasta koulutuksesta. Edelleen lakiin eh-

dotetaan otettavaksi säännös perusteista, joilla asevelvolliselle määrättyä, vähimmäisaikaa pitempää palvelusaikaa voidaan lyhentää.

Asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että nostoväkeen kuuluvillekin mahdollistettaisiin osallistuminen vapaaehtoisin harjoituksiin puolustusvoimissa.

Edelleen asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi varusmiesten lomien koskevien säännösten osalta varusmiesten vapaa-aikakäytännön uudelleenjärjestelyjen johdosta.

Suomen hallituksen Pariisin rauhansopimusta koskevan uuden tulkinnan johdosta palvelusajan pituutta, reservin kertausharjoituksia, ylimääräistä palvelusta ja vapaaehtoisia harjoituksia koskevien asevelvollisuuslain säännösten soveltamisen laajuutta rajoittava säännös ehdotetaan laista tarpeettomana kumottavaksi.

Edelleen ehdotetaan kaksinkertaisen sääntelyn poistamiseksi kumottavaksi siviilipalveluslain säännös, joka koskee varusmiespalveluksesta siviilipalvelukseen siirtymistä.

Lakeihin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi siviilipalvelusta koskevan ja muun lainsäädännön uudistamisesta johtuvia tarkistuksia.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 lukuun ottamatta terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muutosta ja siviilipalveluslain 60 §:n kumoamista, jotka on tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Puolustusvoimien organisaatiouudistus

Asevelvollisuuslain (452/50) mukaan kutsunnat järjestetään sotilaspiireittäin. Kussakin sotilaspiirissä asevelvollisuusasioita käsittelee sotilaspiirin esikunta. Sotilaspiirin päällikkö ja kutsuntalautakunta ratkaisevat muun muassa asevelvollisten palvelukseen määräämistä ja siitä vapauttamista sekä lykkäyksen myöntämistä koskevat asiat. Sotilaspiirin esikunnalle kuuluvat lisäksi muun muassa asevelvollisten valvontaa koskevat tehtävät. Sotilaspiirin päällikkö ja esikunta sekä kutsuntalautakunnat ovat asevelvollisuusasioissa keskeisiä viranomaisia.

Puolustusvoimissa siirrytään uuteen hallinto- ja johtamisjärjestelmään vuoden 1993 alusta lukien. Asiaa koskevat perussäännökset on annettu puolustusvoimista annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta annetulla lailla (494/90) ja maan jakamisesta sotilaslääneihin ja maanpuolustusalueisiin annetulla asetuksella (609/90). Keskeistä uudistuksessa on päätösvallan, vastuun ja voimavarojen hajauttaminen keskushallinnosta alueelliselle ja paikalliselle tasolle.

Uudessa organisaatiossa sotilasläänien esikunnille siirtyvät muun muassa nykyisten sotilaspiirien asevelvollisuusasioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen liittyvät tehtävät. Asevelvollisuuslakia, Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annettua lakia (645/85) sekä terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia (322/87) ehdotetaan muutettavaksi siten, että sotilaspiirin esikuntaa ja sotilaspiirin päällikköä koskevat tehtävä- ja toimivaltasääntelyt muutetaan koskemaan sotilasläänin esikuntaa ja sotilasläänin komentajaa.

Sotilasoikeudenhoitoasioiden alueellinen valvonta ja johtaminen on suunniteltu uudistuksessa toteutettavaksi nykyisten sotilasläänien esikuntien sijasta maanpuolustusalueiden esikunnissa. Rajallisia sotilaslakimiesresursseja ei ole tarkoituksenmukaista, ottaen huomioon työmäärä sekä sijaisuus- ja jääviystilanteet, hajauttaa sotilaslääneihin. Resurssien keskittäminen takaa parhaalla tavalla lakimiesasiantuntemuksen käytön. Tästä syystä sotilasoikeudenkäyntilakia (326/83) ehdotetaan muutettavaksi siten, että laissa sotilasläänin komentajal-

le säädetyt alioikeuksien sotilasjäsenten valintaan liittyvät tehtävät siirretään maanpuolustusalueen komentajalle.

Lain mukaan kutsuntalautakunnan puheenjohtajana toimii sotilaspiirin päällikkö tai joku muu siihen määrätty upseeri sekä jäsenenä sotilaspiirin kutsunta-asiain sihteeri ja yksi edustaja kustakin kunnasta, jonka kutsuntatoimitus käsittää. Kutsunta-asiain sihteerinä on voinut toimia vain lakimies tai upseeri, jolla on kokemusta asevelvollisuusasioiden hoidosta.

Kun nykyisten 23 sotilaspiirin sijasta tulevaisuudessa vain 12 sotilasläänin tulisi järjestämään kutsuntoja, on pienempienkin sotilasläänien alueelle välttämätöntä asettaa useampia kutsuntalautakuntia. Tähän laki antaa jo nykyisellään mahdollisuuden. Useampien kutsuntalautakuntien asettaminen edellyttää sotilaslääniltä lisähenkilöstön käyttöä. Tämän vuoksi kutsuntalautakunnan kokoonpanoa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että jäsenenä voisi toimia upseerin ohella myös sellainen opistoupseeri, jolla on kokemusta asevelvollisuusasioiden hoidosta.

1.2. Koulutusorganisaation uudistuminen

Sotilasopetuslaitoksista annetussa laissa (15/66) on muun muassa perussäännökset varusmiehille koulutusta antavasta reserviupseerikoulusta. Täydentäviä säännöksiä varusmieskoluista on lisäksi sotilasopetuslaitoksista ja niissä suoritettavista tutkinnoista annetussa asetuksessa (479/74). Asetukseen on sisällytetty muun muassa säännökset oppilaan opintojen keskeyttämisestä ja oppilaan erottamisesta.

Sotilasopetuslaitoksista annettu laki kumoutuu 1 päivänä tammikuuta 1993 voimaan tulevalla lailla sotilasopetuslaitoksista annetun lain kumoamisesta (491/92). Puolustusvoimista annettuun lakiin on sanotun lain muuttamisesta annetulla lailla (490/92) lisätty samasta ajankohdasta lukien perussäännökset maanpuolustuskorkeakoulusta ja maanpuolustusopistosta eli sellaisista puolustusvoimien opetuslaitoksista, joissa suoritetaan upseerin ja opistoupseerin virkoihin kelpoisuusvaatimuksena olevat tutkinnot. Maanpuolustuskorkeakoulusta ja maanpuolustusopistosta annettuihin asetuksiin (668 ja 669/92) ei ole sisällytetty varusmiesten koulutusta koskevia säännöksiä.

Asevelvollisuuslaki sisältää pääosan asevelvollisuutta ja varusmiespalvelusta koskevista sääntelyistä. Asevelvollisuuslakiin ehdotetaan nyt lisättäväksi perussäännökset myös varusmiehille koulutusta antavista oppilaitoksista. Näin keskeiset varusmiespalveluksen järjestämistä koskevat säännökset sisältyisivät jatkossa samaan lakiin.

1.3. Muita muutosehdotuksia

1.3.1. Asevelvollisuuslaki

Asevelvollinen, joka ei ole varusmiespalveluksessa eikä siviilipalveluksessa eikä kuulu reserviin, kuuluu nostoväkeen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 17 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta. Asevelvollinen kuuluu reserviin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 50 vuotta, upseeri, opistoupseeri ja aliupseeri kuitenkin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta. Ne, joilla on everstin tai kommodorin ja näitä ylemmän upseerin arvo, kuuluvat reserviin, kunnes heidät vapautetaan kokonaan asevelvollisuudesta. Lisäksi nostoväkeen kuuluvat sairauden tai ruumiinvamman takia rauhan aikana varusmiespalveluksesta vapautetut asevelvolliset.

Nostoväkeen kuuluvien asevelvollisten joukossa on sellaisia henkilöitä, jotka siviilitehtäviensä ja koulutuksensa perusteella olisivat käyttökelpoisia puolustusvoimien sodan ajan erityistehtäviin. Puolustusvoimilla olisi tarvetta kouluttaa näitäkin asevelvollisia ja monet heistä olisivat halukkaita osallistumaan koulutukseen. Nykyisin koulutusta ei voida antaa, sillä voimassa olevan lain mukaan vain reservissä olevien asevelvollisten voidaan sallia suorittaa vapaaehtoisia harjoituksia puolustusvoimissa. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös nostoväkeen kuuluvalla olisi halutessaan mahdollisuus osallistua vapaaehtoisin harjoituksiin puolustusvoimissa.

Reserviin kuuluvia asevelvollisia voidaan kutsua kertausharjoituksiin; miehistöön kuuluvat yhteensä 40 päivän, aliupseereiksi ja teknilisiin tehtäviin koulutetut 75 päivän sekä opistoupseereiksi ja upseereiksi koulutetut 100 päivän ajaksi. Voimassa olevan lain mukaan kuitenkin asevelvollinen, jolla on reservissäoloajastaan jäljellä enintään kymmenen vuotta, voidaan kutsua kertausharjoituksiin enintään

puoleksi edellä mainitusta enimmäisajasta. Viimeksi mainittu säännös jäljellä olevan reservissäoloajan pituuden vaikutuksesta kertausharjoitusaikaan ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi laista.

Voimassa olevan lain mukaan varusmiehellä on ilman erityistä syytä oikeus 14—16 vuorokauden henkilökohtaiseen lomaan palvelusajasta riippuen. Sen lisäksi on mahdollista saada kuusi päivää isyysvapaata ja 30 päivää kuntoisuuslomaa. Mainitut päivät luetaan palvelusajaksi.

Lisäksi asevelvollisella on oikeus saada lomaa enintään kuusi kuukautta pakottavista henkilökohtaisista syistä. Mikäli varusmiehen koulutus sellaisen loman johdosta kärsii tuntuva haittaa, voidaan hänen palvelusaikaansa pidentää enintään lomaa vastaavalla ajalla. Puolustusvoimissa on vuoden alussa otettu käyttöön uusi palvelus- ja vapaa-aikajärjestelmä, joka lisää varusmiehen vapaa-aikaa viikonloppujen yhteydessä. Jotta koulutusaika ei haitallisesti lyhenisi, lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan pakottavista henkilökohtaisista syistä myönnettyjä lomia ei lueta palvelusajaksi. Vastaavanlainen muutos on jo toteutettu siviilipalvelusmiesten osalta siviilipalveluslain muutoksella (456/92).

Suomen hallitus on keväällä 1991 julkistanut tulkitsevansa Pariisin rauhansopimusta nyttemmin muun muassa seuraavasti: ”Sen jälkeen kun Saksa on yhdistynyt ja sen täysivaltaisuus palautettu, Suomen hallitus katsoo, että Pariisin rauhansopimuksen III osan Saksaa koskevat määräykset ovat menettäneet merkityksensä. Rauhansopimuksen III osan muut Suomen täysivaltaisuutta rajoittavat määräykset eivät vastaa Suomen asemaa Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenenä ja osanottajavaltiona Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssissa. Sen vuoksi hallitus toteaa myös niiden menettäneen merkityksensä.”

Rauhansopimuksesta omaksutun uuden tulkin johdosta ehdotetaan asevelvollisuuslain palvelusajan pituutta, reservin kertausharjoituksia, ylimääräistä palvelusta ja vapaaehtoisia harjoituksia koskevien säännösten soveltamisen laajuutta koskeva 53 §:n 3 momentti tarpeettomana kumottavaksi.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan 240 vuorokautta pitempi palvelusaika voidaan lyhentää 240 vuorokauteen, jos pitempää palvelusaikaa edellyttänyt erikois-

koulutus on jouduttu keskeyttämään asevelvollisesta itsestään riippumattomasta syystä.

Vuoden 1992 alusta tuli voimaan siviilipalveluslaki (1723/91), jolla kumottiin aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annettu laki (132/69). Samasta ajankohdasta lukien muutettiin myös asevelvollisuuslakia. Aseeton palvelusta koskevat sääntelyt sisällytettiin edellä mainittujen lakien uudistusten yhteydessä asevelvollisuuslakiin.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle siviilipalveluslaiksi (HE 149/91) hallitus esitti siviilipalvelukseen pääsyn edellytykseksi, että asevelvollista estävät vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnonasiat suorittamasta asevelvollisuudessa säädettyä aseellista palvelusta. Vastaavankaltainen edellytys ehdotettiin säädettäväksi asevelvollisuuslakiin asevelvolliselle, joka hakeutuu aseettomaan palvelukseen.

Eduskunta kuitenkin muutti siviilipalvelukseen pääsyn edellytyksiä siten, että asevelvolliselta edellytetään, että hän vakuuttaa uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuvienvakavien omantunnonasioiden estävän häntä suorittamasta asevelvollisuuslain mukaista palvelusta. Asevelvollisuuslakiin ei kuitenkaan mainittua lisäedellytystä aseettomaan palvelukseen pyrkiville säädetty. Nyt asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi tältä osin vastaamaan siviilipalveluslakia. Myös kumotussa aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetussa laissa oli aseettomaan palvelukseen ja siviilipalvelukseen hakeutumisen säädetty samat edellytykset.

Lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi käytännössä tarpeelliseksi havaittuja vähäisiä tarkistuksia ja kieliasun korjauksia sekä säädösten sisäistä systematiikkaa parantavia muutoksia.

1.3.2. *Laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa*

Kuten edellä on todettu, tuli vuoden 1992 alusta voimaan siviilipalveluslaki, jolla kumottiin aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annettu laki.

Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin kumotun aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetun lain sijasta siviilipalveluslakiin.

1.3.3. *Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa*

Edellä esitetyn lainsäädännön uudistumisen johdosta ehdotetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetusta laista poistettavaksi maininta puolustusvoimien terveydenhuoltovastuun ulottumisesta kumotun aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetun lain nojalla puolustusvoimissa palveleviin. Aseettomassa palveluksessa olevia koskevat sääntelyt sisältyvät nyttemmin asevelvollisuuslakiin. Siviilipalveluksessa olevien terveydenhuollosta on säädetty siviilipalveluslaissa.

Yleisen terveydenhuollon lainsäädännön uudistamisesta johtuen ehdotetaan lakia lisäksi muutettavaksi siten, että puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävien maksujen osalta viitattaisiin erikoissairaanhoidolain (1062/89) nojalla annettuihin maksuasetuksiin. Voimassa olevassa laissa viitataan maksujen osalta eräistä sairaanhoitolaitosten maksuista, korvauksista ja palkkioista annettuun asetukseen (178/61), joka nyttemmin on kumottu edellä mainitun erikoissairaanhoidolain voimaantulon yhteydessä. Puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävien maksujen osalta noudatetaan käytännössä erikoissairaanhoidosta perittävästä maksuista ja korvauksista annettua asetusta (1248/90). Jotta vastaisuudessa välttyttäisiin tarpeelta muuttaa lakia, kun mainituista maksuperusteista mahdollisesti säädetään uudella asetuksella, ehdotetaan, että tässä laissa viitattaisiin erikoissairaanhoidolain nojalla annettuihin maksuasetuksiin.

1.3.4. *Siviilipalveluslaki*

Varusmiespalveluksesta siviilipalvelukseen siirtymistä koskevat sääntelyt on nykyisin sisällytetty sekä asevelvollisuuslakiin että siviilipalveluslakiin. Tarpeeton kaksinkertainen sääntely ehdotetaan poistettavaksi kumoamalla siviilipalveluslain asiaa koskeva 60 pykälä. Siviilipalveluslaissa säänneltäisiin sen sijaan edelleenkin siviilipalvelusvelvollisen siirtyminen asevelvollisuuslaissa säädettyyn palvelukseen. Työministeriöllä ei ole ollut huomauttamista asian johdosta.

2. **Esityksen vaikutukset**

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä virkatyönä. Valmistelun pohjana on ollut puolustusministeriön asettaman virkamiestyöryhmän 31 päivänä tammikuuta 1992 jättämä mietintö. Työryhmän tehtävänä oli valmistella

puolustusvoimien uuteen hallinto- ja johtamisjärjestelmään siirtymisen edellyttämät muutokset muun muassa asevelvollisuuslain ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksiin.

Työryhmän mietinnöstä on saatu lausunto pääesikunnalta ja hallituksen esityksestä Suomen Varusmiesliitto r.y.:ltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Asevelvollisuuslaki

7 §. Pykälän 1 momentin säännös siitä, että asevelvollinen, jolla on reservissäoloajastaan jäljellä enintään kymmenen vuotta, voidaan kutsua kertausharjoituksiin enintään puoleksi säädetystä kertausharjoitusten enimmäisajoista, ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi laista. Kun puolustusvoimien tehtävät ovat jatkuvasti teknistyneet ja monipuolistuneet, on siitä ollut seurauksena, että asevelvollisia nykyisin enenevässä määrin koulutetaan ja sijoitetaan suunnitelluissa sodan ajan kokoonpanoissa muihinkin kuin etulinjan taistelijan tehtäviin. Puolustusvoimilla on tarvetta kouluttaa myös vanhempia sodanajan erityistehtäviin varattuja asevelvollisia vielä reservissäolonsa loppuvaiheessakin kertausharjoitusten enimmäisaikaan saakka.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yleisperusteluissa esitetyn mukaisesti siten, että myös nostoväkeen kuuluvat voisivat osallistua vapaaehtoisin harjoituksiin puolustusvoimissa.

12 §. Pykälän mukaan kutsunnassa toimituksessa tarkastuksessa voidaan asevelvollinen vapauttaa kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta, jos hänessä havaitaan sellainen vaikea ruumiinvika, parantumaton sairaus tai älyllinen kehitysvammaisuus, ettei häntä voida käyttää missään oloissa palvelukseen.

Tarkoituksenmukaisuussyistä vastaavia vapauttamispäätöksiä tulisi voida tehdä sekä kutsunnalaisten että muiden asevelvollisten osalta myös sotilasläänin esikunnassa suoritettavassa tarkastuksessa. Kun asiasta ei ole säännöstä voimassa olevassa laissa, ehdotetaan sellainen nyt lisättäväksi lakiin.

16 §. Varusmiehellä on oikeus saada henki-

lökohtaista lomaa ilman erikseen esitettävää syytä 14—16 vuorokautta palvelusajasta riippuen. Lisäksi on mahdollista saada kuusi päivää isyysvapaata ja 30 päivää kuntoisuuslomaa.

Varusmiehellä on oikeus saada lomaa myös pakottavista henkilökohtaisista syistä enintään kuusi kuukautta. Jos loma aiheuttaa tuntuva haittaa palvelukselle, voidaan palvelusaikaa pidentää enintään lomaa vastaavalla ajalla.

Käytännössä valtaosa lomista voidaan myöntää ilman erikseen esitettävää syytä. Pakottavista henkilökohtaisista syistä myönnettyjä lomia varusmiehet ovat käyttäneet vain noin kolme vuorokautta palvelusaikanaan.

Varusmiesten vapaa-aikaa on lisätty vuoden 1992 alussa käyttöön otetulla järjestelyllä, jossa muun muassa palvelusta lauantaisin on vähennetty. Palvelusaikajärjestelyn uudistus on merkinnyt vapaa-ajan lisääntymistä viikonloppuihin liittyen noin 10—14 vuorokautta.

Jotta uudistus ei vähentäisi haitallisesti koulutusaikaa, järjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikki pakottavista henkilökohtaisista syistä myönnetyt lomat tulee palvelulla takaisin. Tämä ohjaisi varusmiehet ensin käyttämään ilman erityistä syytä myönnettävät henkilökohtaiset lomat ja vain pakottavassa tapauksessa turvautumaan palvelusajan pidentymisen aiheuttavaan, niin sanottuun syylomaan. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että pykälän 2 momentin viimeinen virke poistetaan ja 44 §:ään lisätään maininta siitä, että lomaa pakottavista henkilökohtaisista syistä ei lueta palvelusajaksi. Uutta 44 §:n 1 momenttia ei sovellettaisi varusmiehiin, jotka ovat astuneet palvelukseen ennen lainmuutoksen voimaantuloa.

Varusmiesten palvelus-, lepo- ja vapaa-aikamääräyksiä on tarkoitus kohtuusyistä muuttaa

siten, että varusmies, joka on ehtinyt jo käyttää kaikki henkilökohtaisista syistä myönnettävät lomansa, voidaan esimerkiksi lähiomaisen kuolemantapauksessa vapauttaa palvelustehtävistä ilman palvelusaikaa pidentävää vaikutusta.

17 a ja 18 §. Voimassa olevan 18 §:n mukaan asevelvolliselle, joka ruumiinvian tai sairauden vuoksi ei voi osallistua hänelle määrättyyn kertausharjoitukseen, myönnetään siitä lykkäystä. Asevelvollisuuslain terminologia ei tältä osin ole onnistunut. Lykkäystä myönnetään opiskelun, taloudellisen tilanteen tai muun vastaavan syyn perusteella. Ruumiinvikaa ja sairautta ei pitäisi rinnastaa mainittuihin lykkäysperusteisiin. Säännöstöä ehdotetaankin muutettavaksi vastaamaan laissa muutoin käytettyä terminologiaa siten, että lykkäyksen myöntäminen säänneltäisiin 18 §:ssä ja sairauden perusteella palveluksesta vapauttaminen joko määräjäksi tai kokonaan säänneltäisiin uudessa 17 a §:ssä. Lisäksi pykäliin ehdotetaan asiasisältöä muuttamatta kielellisiä korjauksia niiden saattamiseksi selkeämpään muotoon.

20 ja 21 §. Lakisystematiikan parantamiseksi nykyinen 21 §:n 1 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 20 §:ksi sekä nykyinen 20 §:n 1 momentti 21 §:n 1 momentiksi ja nykyinen 20 §:n 2 momentti 21 §:n 3 momentiksi.

Lain 20 §:ään ehdotetaan lisättäväksi asevelvollisuusasioita käsitteleväksi viranomaiseksi sotilasläänin esikunnan lisäksi kutsuntalautakunta sekä 21 §:n 1 momenttiin lisättäväksi kutsuntojen tarkoitusta koskeva sääntely. Kutsuntalautakunnan kokoonpanoa koskevaa 21 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kutsuntalautakunnan jäsenenä voisi upseerin ohella toimia myös opistoupseeri. Nykyisin useimmat sotilspiirit ovat kooltaan ja väestömäärältään sellaisia, että sotilspiirin päällikkö ehtii pääsääntöisesti toimia kutsuntalautakunnan puheenjohtajana. Asetuksella on tehty mahdolliseksi useamman kutsuntalautakunnan käyttö sotilspiirin alueella. Puolustusvoimien hallinto- ja johtamisjärjestelmän muutoksen jälkeen kutsuntoja järjestävien organisaatioyksiköiden lukumäärä pienenee nykyisestä 23:sta sotilspiiristä 12:ksi sotilaslääniksi. Uudistuksen yhteydessä perustettavat sotilasläänit ovat alueeltaan ja väestöpohjaltaan niin suuria, että kutsuntojen toteuttamista varten on käytettävä kahta tai useampaakin kutsuntalautakuntaa. Useamman lautakunnan käyttö on ollut poikkeuksellista, mutta edellä

olevasta johtuen järjestelmästä tulee jatkossa pääsääntö, joten asiaa koskeva sääntely ehdotetaan lisättäväksi lakiin.

22 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi valtion hallintoviranomaisten normiuudistushankkeen periaatteiden mukaisesti valtuutussäännös, jonka mukaan pääesikunta voisi tarvittaessa antaa kutsuntaviranomaisista ja niiden tehtävistä sekä kutsuntojen toteuttamisesta sellaisia yksityiskohtaisempia määräyksiä, joista ei katsota tarkoituksenmukaiseksi säätää asetuksella.

23 §. Pykälän 1 momentti ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi eri momentiksi. Kutsunnanalaisen velvollisuutta saapua ensisijaisesti oman sotilaslääninsä kutsuntaan koskeva sääntely ehdotetaan omana momenttinaan sijoitettavaksi lakisystematiikan kannalta sopivaan paikkaan, pykälän uudeksi 3 momentiksi.

24 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lähinnä kielellisenä korjauksena käsite kokoon-tumispaikka muutettavaksi yleisesti käytössä olevaksi käsitteeksi kutsuntapaikka. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös kutsunnanalaiseen kohdistetun, kutsunnoista poissa-oloon oikeuttavaa laillista estettä ja asiamiehen asettamista koskevan sääntelyn osalta.

Jos asevelvollisella on sellainen yleisesti tunnettu ruumiinvika, tauti tai vajaamielisyyys, ettei häntä missään oloissa voida käyttää minkäänlaiseen palvelukseen maanpuolustusta varten, voidaan hänet pykälän 3 momentin mukaan vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta, vaikka häntä ei kutsunnassa asiamies edustaakaan eikä lääkärintodistusta esitetä. Käytännössä tällaisia tapauksia ei enää esiinny, vaan kaikkien asevelvollisten palveluskelpoisuudesta on käytettävissä lääkärintodistus. Momentin loppuosaa ehdotetaankin muutettavaksi siten, ettei asevelvollista voitaisi vapauttaa muutoin kuin lääkärintodistuksen perusteella. Ilman asiamiehen edustusta tai henkilökohtaista läsnäoloa vapauttaminen olisi mahdollista vain erityisistä syistä. Tällainen menettely voisi tulla kysymykseen esimerkiksi pysyvästi laitoshoidossa olevien kohdalla. Ehdotetussa muodossa säännös vastaa vallitsevaa käytäntöä. Pääsääntönä on edelleenkin, että asevelvollinen osallistuisi kutsuntaan henkilökohtaisesti, jolloin muun muassa hänen sijoitteluunsa vaikuttavat henkilökohtaiset seikat ja olosuhteet tulevat parhaiten huomioon otetuiksi.

25 §. Pykälässä ehdotetaan yleisperusteluissa

esitetyistä syistä käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

27 §. Puolustusvoimissa siirryttiin vuonna 1989 järjestelmään, jossa asevelvolliset osallistuvat kutsuntoihin 18 vuotiaana ja heidät määrätään palvelukseen kahden kutsuntaa seuraavan vuoden aikana. Palvelukseenastumiseriä on kahden vuoden jaksossa viisi. Kutsunnassa asevelvolliset määrätään palvelukseen joko heti tai kutsuntaa seuraavan taikka sitä seuraavan vuoden yleisinä palvelukseenastumispäivinä. Palvelukseen määrääminen kutsuntojen jälkeen pidettävän kutsuntatarkastuksen korvaavan tarkastuksen perusteella ehdotetaan sopeutettavaksi nykyiseen palvelukseenastumisjärjestelmään.

30 §. Pykälässä ehdotetaan terminologisena muutoksena vakinainen palvelus korvattavaksi käsitteellä varusmiespalvelus. Käsite on ollut vakiintuneena käytössä jo pitkään. Asevelvollisuuslakiin se otettiin lain muutoksen yhteydessä vuonna 1988. Lisäksi pykälän kieliasua ehdotetaan ajanmukaistettavaksi ja yksinkertaistettavaksi.

31 §. Pykälässä ehdotetaan yleisperusteluissa esitetyistä syistä käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

33 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi yleisperusteluissa mainittu perussääntely muutoin sotilaskäskyasiana järjestettävästä varusmieskoulutuksesta. Näin ollen pääesikunta voisi antaa upseereiksi ja aliupseereiksi koulutettavien varusmiesten koulutuksesta sotilaskäskyasiana sellaisia tarkempia määräyksiä, joista ei katsota tarkoituksenmukaiseksi säätää asetuksella.

Lain 5 §:n mukaan niiden varusmiesten palvelusaika, jotka määrätään koulutettaviksi upseereiksi, aliupseereiksi tai miehistön tiettyihin tehtäviin, on 240 päivän sijasta joko 285 tai 330 päivää. Pitempi palvelusaika seuraa annetusta koulutusmääräyksestä. Säännöksiä ei ole siitä, voidaanko palvelusaikaa lyhentää, jos koulutus joudutaan keskeyttämään. Palvelusajan lyhentäminen 240 päivään on mahdollista silloin, kun miehen koulutus on jouduttu keskeyttämään terveydellisistä tai muista, hänestä riippumattomista syistä. Sen sijaan pitempää palvelusaikaa koskevaa määräystä ei ole pidetty mahdollisena peruuttaa, jos koulutus on keskeytetty rikkomuksista tai muista asianomaisesta itsestään riippuvista syistä. Tätä rajoitusta on pidetty välttämättömänä palvelusajan pituudella keinottelun estämiseksi.

Koulutusmääräyksen peruuttamisesta ja sen vaikutuksesta palvelusaikaan ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän uuteen 5 momenttiin. Asiasta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

34 §. Pykälä sisältää viittauksen siviilipalvelukseen aseellisen palveluksen korvaavana palveluksena. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä pykälä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan siviilipalveluslakia niin, että pykälässä mainitaan siviilipalvelukseen hakeutumisen edellytyksenä uskonnollinen tai eettinen vakaumus.

36 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi yleisperusteluissa esitetyistä syistä siten, että asevelvolliselta, joka hakeutuu aseettomaan palvelukseen, edellytetään, että hän vakuuttaa uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuvien vakavien omantunnonsyiden estävän häntä suorittamasta asevelvollisuuttaan aseellisessa palveluksessa. Ehdotetussa muodossaan sääntely vastaa siviilipalvelukseen hakeutumiselle säädettyjä edellytyksiä.

36 c ja 36 d §. Pykälissä ehdotetaan yleisperusteluissa esitetyistä syistä käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

36 f §. Pykälän 3 momentissa säädetään menettelytavoista, kun aseellista palvelusta tai aseetonta palvelusta suorittava varusmies hakeutuu siviilipalvelukseen. Säännöksen mukaan varusmies on kotiutettava, jollei hän suostu jatkamaan palvelusta aseellisena tai aseettomana siviilipalvelukseen siirtymiseen saakka. Käytännössä tuskin kukaan siviilipalvelukseen haluava vastoin vakaumustaan on suostunut taikka yleensä voisi suostua jatkamaan palvelustaan puolustusvoimissa. Tästä syystä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siviilipalvelukseen haluava varusmies on välittömästi kotiutettava puolustusvoimista.

37 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lähinnä kielellisiä ja kirjoitusteknisiä muutoksia, jotka eivät vaikuta momenttien asiassaältöön. Lisäksi valitusajan laskemiseen liittyvä erityissäännös, joka koskee kutsuntatilaisuudessa tehtyä päätöstä, ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

38 §. Pykälässä ehdotetaan yleisperusteluissa esitetyistä syistä käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

42 §. Lain 27 §:n 3 momentin mukaan velvollisuus suorittaa varusmiespalvelusta rauhan aikana päättyy sen vuoden lopussa, jona asevelvollinen täyttää 30 vuotta. Ennen lain edellistä muutosta velvollisuus päättyi silloin, kun asevelvollinen täytti 30 vuotta. Pykälän mu-

kaan puolestaan asevelvollinen, joka on tehnyt lain 40 tai 41 §:ssä mainitun rikoksen ja joka havaitaan palvelukseen kelpaavaksi, voidaan heti toimittaa palvelukseen, niin kuin siitä asetuksella säädetään, jollei hän ole täyttänyt kolmeakymmentä vuotta.

Johdonmukaisuuden vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä viitattaisiin lain 27 §:n 3 momenttiin. Näin velvollisuus suorittaa varusmiespalvelus päättyisi kaikissa tilanteissa samassa iässä.

42 a §. Pykälässä ehdotetaan yleisperusteluissa esitetyistä syistä käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

44 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi edellä 16 §:n kohdalla esitetyistä syistä säännös siitä, että 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua lomaa ei lueta palvelusajaksi.

45 §. Asevelvollisuuslaissa ei ole säännöstä siitä, siirretäänkö Suomen kansalaiseksi otettu ulkomaan kansalainen tai kaksoiskansalainen, joka on kokonaan tai osittain suorittanut asevelvollisen rauhanaikaisen palveluksen toisessa maassa, reserviin tai nostoväkeen, kun hänet vapautetaan rauhanaikaisen varusmiespalveluksen suorittamisvelvollisuudesta Suomessa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, jonka mukaan häneen sovellettaisiin reserviin ja nostoväkeen kuulumista koskevia säännöksiä siten kuin pääesikunta siitä asianomaisen iän, aikaisemman sotilas- ja muun koulutuksen sekä palveluskelpoisuuden mukaisesti erikseen määräisi.

50 §. Pykälä koskee elinkeinon ja ammatin harjoittamisen sekä kunnallisen tai muun julkisen tehtävän hoitamisen luvanvaraisuutta palvelusaikana. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan valtion virkamieslain vastaavaa säännöstä. Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa vallitsevaa lupakäytäntöä. Lupa tarvittaisiin siten ainoastaan, jos edellä tarkoitettua tehtävää hoitaminen edellyttäisi muun kuin vapaa-ajan käyttöä taikka muutoin haittaisi palvelustehtävien asianmukaista hoitamista.

53 §. Edellä yleisperusteluissa esitetystä Suomen hallituksen julkistamasta Pariisin rauhansopimuksen uudesta tulkinnasta johtuen ehdotetaan pykälän 3 momentti kumottavaksi.

20, 21, 23—24, 27, 30, 36 f ja 37 §. Pykäliin ehdotetaan edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä johtuvana muutoksena käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

Voimaantulosäännös. Lain voimaantulosäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi, että mitä

muualla laissa on säädetty sotilaspiiristä, koskee tämän lain voimaantultua sotilaslääniä, ja mitä on säädetty sotilaspiirin päälliköstä, koskee vastaavasti sotilasläänin komentajaa.

1.2. Laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa

1, 2, 4 ja 5 §. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan viittaus lakiin aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta muutettavaksi viittaukseksi siviilipalveluslakiin.

3, 4, 5, 6 ja 7 §. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä johtuvana muutoksena ehdotetaan käsite sotilaspiiri korvattavaksi käsitteellä sotilaslääni.

1.3. Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa

3 §. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan pykälästä poistettavaksi sääntely puolustusvoimien terveydenhuoltovastuun ulottumisesta aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetun lain nojalla puolustusvoimissa palveleviin.

5 §. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan, että puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävien maksujen osalta viitattaisiin erikoissairaanhoidolain nojalla annettuihin maksuasetuksiin.

1.4. Sotilasoikeudenkäyntilaki

11 §. Edellä yleisperusteluissa esitetyistä syistä ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että hovioikeus määräisi alioikeuden sotilasjäsenet ja heille varajäsenet maanpuolustusalueen komentajan eikä sotilasläänin komentajan esityksestä, kuten asianlaita nykyisin on.

1.5. Siviilipalveluslaki

Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, sisältyy asevelvollisuuslain 36 f §:n 3 momentin sääntelyä vastaava sääntely myös 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain 60 §:ään. Kaksinkertaisen sääntelyn poistamiseksi ehdotetaan sanottu 60 § kumottavaksi.

Siviilipalveluslaissa säilyisi edelleen siviilipalveluksesta aseelliseen tai asettomaan palvelukseen siirtymistä koskeva sääntely.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esitys edellyttää asevelvollisuuslain soveltamisesta annetun asetuksen (63/51), Jehovan todistajien vapauttamisesta eräissä tapauksissa annetun asetuksen (636/86), sotilasoikeudenkäyntiasetuksen (964/83) ja sotilaskurinpitoasetuksen (969/83) muuttamista. Lisäksi on tarpeen antaa puolustusministeriön päätös vapaaehtoisista harjoituksista sekä pääesikunnan määräykset kutsuntojen järjestelyyn ja varusmieskoulutukseen liittyvistä asioista.

3. Voimaantulo

Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta ja laki siviilipalveluslain 60 §:n kumoamisesta ehdotetaan tuleviksi voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Laki asevel-

vollisuuslain muuttamisesta, laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta sekä laki sotilasoikeudenkäyntilain 11 §:n muuttamisesta ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Viimeksi mainittujen lakien voimaantulo niveltäisiin näin puolustusvoimien uudistuvaan hallinto- ja johtamisjärjestelmään, joka uudistuu 1 päivästä tammikuuta 1993.

4. Säättämisyjärjestys

Laki Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla. Koska muutokset, joita nyt ehdotetaan tehtäviksi, eivät sisällä poikkeamista perustuslain säännöksistä, vaan ainoastaan viittaussäännösten teknisiä muutoksia, voidaan ehdotus käsitellä normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**asevelvollisuuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/50) 53 §:n 3 momentti, *muutetaan* 7 §:n 1 ja 3 momentti, 12 §, 16 §:n 2 momentti, 18 §, 20—22 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti, 30 ja 31 §, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 34, 36 a ja 36 c §, 36 d §:n 1 momentti, 36 f §:n 1 ja 3 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti, 38 §:n 1 momentti, 42 §, 42 a §:n 2 ja 3 momentti, 44 §, 45 §:n 1 momentti ja 50 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 34, 36 a ja 36 c §, 36 d §:n 1 momentti, 36 f §:n 1 ja 3 momentti, 37 §:n 1 momentti ja 42 a §:n 2 ja 3 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1728/91), 16 §:n 2 momentti ja 42 § 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (221/66), 18 § ja 23 §:n 2 momentti osittain muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla (1169/88), 23 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti ja 31 § viimeksi mainitussa laissa, ja 44 § muutettuna 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetulla lailla (325/83) ja mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 17 a § ja 23 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 23 päivänä joulukuuta 1988 ja 30 päivänä joulukuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 33 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla, uusi 5 momentti sekä 45 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla, uusi 7 momentti seuraavasti:

7 §

Reserviin kuuluvat asevelvolliset voidaan kutsua kertausharjoitukseen, miehistöön kuuluvat yhteensä 40 päivän, aliupseereiksi ja teknilisiin tehtäviin koulutetut 75 päivän sekä opistousepseereiksi ja upseereiksi koulutetut 100 päivän ajaksi.

Kertausharjoitusten lisäksi voidaan asevelvollisten sallia suorittaa vapaaehtoisia harjoituksia puolustusvoimissa.

12 §

Jos asevelvollisella kutsunnassa tai muuten suoritettussa tarkastuksessa havaitaan sellainen vaikea ruumiinvika, parantumaton sairaus tai älyllinen kehitysvammaisuus, että häntä ei missään oloissa voida käyttää palvelukseen, vapautetaan hänet kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

16 §

Asevelvolliselle voidaan 1 momentissa tar-

koitettujen lomien lisäksi myöntää pakottavista henkilökohtaisista syistä lomaa enintään kuusi kuukautta.

17 a §

Jos reservin kertausharjoitukseen kutsuttu asevelvollinen todetaan terveydellisistä syistä palvelukseen kelpaamattomaksi, on hänet, siten kuin siitä asetuksella säädetään, vapautettava kyseisestä kertausharjoituksesta ja määrättävä tarvittaessa uudelleen tarkastettavaksi, jollei häntä vapauteta palveluksesta rauhan aikana tai kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

18 §

Lykkäystä reservin kertausharjoituksesta voidaan myöntää asevelvolliselle, jolle lykkäys hänen perhe- tai taloudellisten olojensa taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen liittyvien syiden vuoksi on erittäin tarpeellinen, ja asevelvolliselle, joka valmistuu johonkin toi-

meen tai ammattiin taikka käy koulua tai harjoittaa opintoja ja jonka kehitys tuntuvasti kärsisi, jollei hän saisi lykkäystä, sekä erityisesti syystä asevelvolliselle, jonka osallistuminen kertausharjoitukseen aiheuttaisi hänen työnantajansa toiminnalle olennaista haittaa tai vahinkoa.

Asevelvolliselle, joka toimensa tai ammattinsa vuoksi oleskelee Suomen ulkopuolella ja jolle koituisi tuntuva haittaa tai vahinkoa kertausharjoitukseen osallistumisesta, voidaan niin ikään myöntää lykkäystä kertausharjoituksesta.

Sen lisäksi mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, voidaan 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille erityisestä syystä myöntää lykkäystä reservin kertausharjoituksesta.

20 §

Asevelvollisuusasioita sotilasläänissä käsittelevät sotilasläänin esikunta ja kutsuntalautakunta.

21 §

Asevelvollisten palveluskelpoisuuden toteamiseksi ja palvelukseen määräämiseksi toimitetaan sotilaslääneittäin kutsunnat.

Kutsuntojen toimittamista varten asetetaan sotilasläänin alueelle vähintään yksi kutsuntalautakunta. Kutsuntalautakunnassa on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä. Kutsuntalautakunnan puheenjohtajana on sotilasläänin komentaja tai hänen määräämänsä vähintään majurin arvoinen upseeri sotilasläänin esikunnasta. Kutsuntalautakunnan jäsenenä toimivat sotilasläänin komentajan määräämä asevelvollisuusasioihin perehtynyt upseeri tai opistoupseeri sekä sen kunnan edustaja, jonka kutsunnanalaisia kutsuntatoimitus koskee. Kunnan edustajalla, jolle on määrättävä tarpeellinen määrä varamiehiä, on äänivalta ainoastaan omaan kuntaansa kuuluvia asevelvollisia koskevissa asioissa.

Kutsuntojen toimittamista varten määrätään kuhunkin sotilasläänin tarpeellinen määrä kutsuntapaikkoja. Asianomainen kunta on velvollinen sotilasläänin esikunnan pyynnöstä kohtuullista korvausta vastaan tarvittaessa hankkimaan sopivan huoneiston kutsuntojen toimitamista varten.

22 §

Tarkemmat säännökset kutsuntaviranomaisista ja niiden tehtävistä sekä kutsuntojen toteuttamisesta annetaan asetuksella. Asetusta

täydentävät yksityiskohtaiset määräykset antaa pääesikunta.

23 §

Kutsunnat järjestetään vuosittain siten, että ne aloitetaan aikaisintaan syyskuun 1 päivänä ja päätetään viimeistään marraskuun 30 päivänä.

Kutsunnanalaisia ovat:

1) ne miespuoliset kansalaiset, jotka sinä kutsuntavuonna täyttävät 18 vuotta;

2) ne, jotka on määrätty sen vuoden kutsunnassa uudelleen tarkastettaviksi; sekä

3) ne, jotka ovat jääneet edellisiin kutsuntoihin saapumatta, jollei heitä, siten kuin siitä asetuksella säädetään, vielä ole erikseen tarkastettu eivätkä he ole täyttäneet tai sinä vuonna täytät 30 vuotta.

Kutsunnanalainen on velvollinen saapumaan ensisijaisesti sen sotilasläänin kutsuntaan, jonka valvontaan hän kuuluu.

24 §

Määrättyinä aikana pitää jokaisen kutsunnanalaisen henkilökohtaisesti saapua kutsuntapaikkaan, jollei hänellä ole laillista estettä tai jollei hän ole 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asettanut asiamiestä puolestaan.

Asiamiehen saa asettaa kutsunnanalainen:

1) joka asuu tai toimensa, ammattinsa tai opiskelunsa vuoksi oleskelee ulkomailla taikka muuten on estynyt saapumasta kutsuntaan, jos hän lääkärintodistuksella, jonka ulkomailla olevan osalta on oltava Suomen lähetystön tai konsulinviraston hyväksymä, näyttää terveydentilansa ja ruumiinrakenteensa puolesta olevansa palvelukseen kelpaava; tai

2) joka lääkärintodistuksella näyttää, että hänet on 12 §:ssä mainituilla perusteilla kokonaan vapautettava asevelvollisuuden suorittamisesta.

Milloin sotilasläänin esikunta pitää sitä tarpeellana, on 2 momentissa tarkoitettu kutsunnanalainen kuitenkin velvollinen saapumaan sotilasläänin esikunnan määräämään jälkitarkastukseen. Erityisestä syystä voidaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kutsunnanalainen vapauttaa lääkärintodistuksen perusteella asevelvollisuuden suorittamisesta, vaikkei hän-tä olisikaan asiamies edustamassa.

25 §

Asevelvollisten tarkastus toimitetaan sotilas-

läänin esikunnan laatiman kutsuntaluettelon mukaan.

27 §

Kutsunnassa tai sotilasläänin esikunnan määräämässä tarkastuksessa palvelukseen hyväksytyt asevelvolliset määrätään astumaan palvelukseen kutsuntaa seuraavien kahden kalenterivuoden yleisinä varusmiespalvelukseen astumispäivinä. Kullekin asevelvolliselle on annettava tai muulla tavoin todisteellisesti toimitettava palvelukseenastumismääräys hyvissä ajoin ennen palvelukseenastumispäivää. Kun sotilasläänin esikunnan määräämä tarkastus toimitetaan kutsuntojen jälkeen, voidaan tällaisessa tarkastuksessa hyväksytty asevelvollinen määrätä astumaan palvelukseen heti tai tarkastusvuoden taikka sitä seuraavan vuoden yleisenä varusmiespalvelukseen astumispäivänä. Sama koskee lykkäystä saaneen asevelvollisen palvelukseen määräämistä lykkäysajan päätyttyä.

Lajillisen esteen takia määräaikana varusmiespalvelukseen saapumatta jääneen asevelvollisen on astuttava palvelukseen heti esteen lakattua, jollei sotilasläänin esikunta ole määrännyt hänelle muuta palvelukseenastumisaikaa.

30 §

Varusmiespalvelukseen määrätty asevelvollinen, joka ennen palvelukseen astumistaan on saanut 12 tai 13 §:ssä tarkoitettun ruumiinvian tai sairauden, voidaan hakemuksesta vapauttaa velvollisuudesta saapua määrättyä aikana palvelukseen. Jollei vapauttamisesta voida päättää hakemuksen perusteella, on asianomainen velvollinen saapumaan sotilasläänin esikunnan määräämään tarkastukseen.

Vapautushakemus ei oikeuta palveluksesta poisjäämiseen.

31 §

Jos 17 vuotta täyttänyt asevelvollinen haluaa astua vapaaehtoisena varusmiespalvelukseen, hänen on toimitettava sitä koskeva kirjallinen hakemuksensa asianomaisen sotilasläänin esikunnalle puolustusministeriön määräämänä aikana viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 18 vuotta.

33 §

Asevelvollinen, joka palveluksessa on osoittanut taipumusta ja sopivuutta upseerin tehtäviin ja jolla harkitaan olevan tarpeelliset tiedot, voidaan määrätä koulutettavaksi upseeriksi reserviin. Tämän koulutuksen antamisesta säädetään asetuksella ja määrätään sotilaskäskyasiana.

Asevelvollinen, joka havaitaan sopivaksi aliupseerin tehtäviin ja jolla harkitaan olevan tarpeelliset tiedot, voidaan määrätä koulutettavaksi aliupseeriksi reserviin. Tämän koulutuksen antamisesta säädetään asetuksella ja määrätään sotilaskäskyasiana.

Jos asevelvollisen 1—3 momentissa tarkoitettu koulutus asianomaisella kurssilla tai koulutusjaksolla joudutaan keskeyttämään terveydellisistä tai muista, asevelvollista itsestään riippumattomista syistä, voidaan hänelle 5 §:n mukaan määräytyvä pitempi palvelusaika lyhentää 240 päivään siten kuin siitä asetuksella säädetään.

34 §

Asevelvollisen vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa sekä sellaisten asevelvollisten palvelusvelvollisuudesta, jotka uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuvien vakavien omantunnonsyiden vuoksi on vapautettu tässä laissa säädetyistä palveluksesta rauhan aikana ja määrätty hakemuksestaan siviilipalvelukseen, säädetään erikseen.

36 a §

Asevelvollinen, jota uskonnolliseen tai eettiseen vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnonsyyt estävät suorittamasta asevelvollisuuttaan aseellisessa palveluksessa ja joka hakee aseettomaan palvelukseen, on hakemuksestaan vapautettava aseellisesta palveluksesta rauhan aikana ja määrättävä aseettomaan palvelukseen. Tällaiseen palvelukseen määrättyä sanotaan tässä laissa aseettomaksi.

36 c §

Hakemus aseettomaan palvelukseen on annettava kutsunnassa kutsuntalautakunnalle taikka toimitettava sotilasläänin komentajalle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa asianomainen palvelee. Hakemukseen tulee si-

sältyä vakuutus 36 a §:ssä tarkoitettujen oman-tunnonsyiden olemassaolosta.

36 d §

Päätöksen aseellisesta palveluksesta vapaut-tamisesta ja aseettomaan palvelukseen määrää-misestä tekee kutsuntojen yhteydessä kutsunta-lautakunta ja 36 f §:ssä tarkoitetuissa tapauk-sissa sotilasläänin komentaja.

36 f §

Jos aseettomassa palveluksessa oleva haluaa siirtyä aseelliseen palvelukseen, hänen on ilmoit-tettava siitä kirjallisesti sen joukko-osaston komentajalle, jossa hän palvelee. Komentaja tekee päätöksen asianomaisen palveluksen jat-kamisesta aseellisessa palveluksessa. Jos aseet-tomaan palvelukseen määrätty ei ole aloittanut palvelustaan, on ilmoitus tehtävä häntä valvo-van sotilasläänin komentajalle, jonka tulee päättää asianomaisen palvelukseen määräämi-sestä.

Jos aseellisessa tai aseettomassa palvelukses-sa oleva tai sellaiseen palvelukseen määrätty asevelvollinen hakee siviilipalvelukseen, on pal-veluksessa oleva heti kotiutettava ja palveluk-seen määrätyn määräys peruutettava. Siviilipal-velushakemus on toimitettava sotilasläänin esi-kunnalle.

37 §

Sotilasläänin esikunnan tai kutsuntalauta-kunnan asevelvollisuusasiassa antamaan pää-tökseen saa hakea muutosta valittamalla kut-sunta-asiain keskuslautakuntaan. Valituskirjel-män saa toimittaa myös sotilasläänin esikun-nalle taikka lähimmälle joukko-osastolle, ni-mismiehelle tai poliisilaitokselle, joiden tulee viipymättä toimittaa se sotilasläänin esikunnal-le. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä.

Sotilasläänin esikunnan on kahdeksan päi-vän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirjelmä on sille tullut, lähetettävä se siihen kuuluvine asiakirjoinen sekä oma lausuntonsa ja asiasta tehty pöytäkirja kutsunta-asiain keskuslauta-kunnalle.

38 §

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle tehty valitus on käsiteltävä ja ratkaistava kiireellises-

ti. Asiassa annettu päätös on toimitettava viipymättä sotilasläänin esikunnan välityksellä valittajalle.

42 §

Jollei 27 §:n 3 momentista muuta johdu, voidaan 40 tai 41 §:ssä mainitun rikoksen teh-nyt asevelvollinen, joka havaitaan palvelukseen kelpaavaksi, heti toimittaa palvelukseen, niin kuin siitä asetuksella säädetään.

42 a §

Asevelvollisrekisteri koostuu niistä asevelvol-lisia koskevista tiedoista, joita pääesikunta saa väestörekisterikeskukselta ja muilta 42 c §:ssä tarkoitetuilta viranomaisilta ja joita se siirtää sotilasläänin esikuntien käyttöön ja edelleen joukko-osastoille siirrettäviksi. Rekisteriä täy-dennetään asevelvollisilta ja viranomaisilta saa-tavilla tiedoilla kutsunnan toimittamisen yhtey-dessä, asevelvollisen palveluksen aikana ja val-vonnan yhteydessä.

Pääesikunta pitää valtakunnallista asevelvol-lisrekisteriä kaikista asevelvollisista, sotilaslää-nin esikunta alueellista asevelvollisrekisteriä sen alueella kirjoilla olevista asevelvollisista sekä joukko-osasto ja sotilaslaitos paikallista asevel-vollisrekisteriä sen palveluksessa olevista ase-velvollisista.

44 §

Varusmiespalveluksessa tai kertausharjoituk-sessa olevan asevelvollisen palvelusajaksi ei lueta 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua lomaa.

Palvelusajaksi ei myöskään lueta:

1) aikaa, jonka hän on ollut luvattomasti poissa palveluksesta;

2) arestiaikaa siltä osin kuin hän on suorit-tanut arestirangaistusta yhteensä yli kymmenen vuorokautta;

3) aikaa, jonka hän on ollut pidätettynä tai vangittuna rikoksesta, jos hänelle sen johdosta tuomitaan vankeusrangaistus; eikä

4) yleisessä rangaistuslaitoksessa suoritetu-n vankeusrangaistuksen taikka samalla kertaa täytäntöön pantavan arestirangaistuksen aikaa.

Jos varusmiehen palvelusaika on keskeytynyt 1 momentin 4 kohdassa mainitusta syystä, on hänet palautettava joukko-osastoonsa hänen

päästyään vapaaksi rangaistuslaitoksesta tai ehdonalaiseen vapauteen.

45 §

Ulkomaalainen, joka on otettu Suomen kansalaiseksi, on asevelvollisuuteen nähden samassa asemassa kuin syntyperäinen Suomen kansalainen. Siitä huolimatta, että hän jo on sivuuttanut yleisen kutsuntaiän, tulee hänen kuitenkin saapua kutsuntaan tai sotilasläänin esikunnan määräämään tarkastukseen, jollei hän jo ole täyttänyt tai sinä vuonna täytä 30 vuotta.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettu asevelvollinen kuuluu reserviin tai nostoväkeen siten kuin pääesikunta siitä asianomaisen iän, aikaisemman koulutuksen ja muun palveluskelpoisuuden mukaisesti erikseen määrää.

50 §

Ilman joukko-osaston komentajan antamaa

lupaa ei asevelvollisuuslain nojalla palveluksessa oleva henkilö saa harjoittaa elinkeinoa tai ammattia tai ottaa toimittaakseen kunnallista taikka muuta julkista tehtävää, jos se edellyttää muun kuin vapaa-ajan käyttämistä tai muutoin voi haitata palvelustehtävien asianmukaista hoitamista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa palvelukseen astuneille varusmiehille pakottavista henkilökohtaisista syistä myönnettäviin lomiin sovelletaan edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Mitä muualla laissa on säädetty sotilaspiiristä, koskee tämän lain voimaantultua sotilasläänin, ja mitä on säädetty sotilaspiirin päälliköistä, koskee sotilasläänin komentajaa.

2.

Laki

Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Jehovan todistajien vapauttamisesta eräissä tapauksissa 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetun lain (645/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti, 3 §, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 § ja 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Asevelvolliselle, joka osoittaa kuuluvansa Jehovan todistajat -nimiseen rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan ja ilmoittaa, että uskonnolliseen vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnonasiat estävät häntä suorittamasta asevelvollisuutta aseellisessa palvelukses-

sa tai missään sitä korvaavassa palveluksessa, voidaan sen estämättä, mitä asevelvollisuuslaissa (452/50) ja siviilipalveluslaissa (1723/91) säädetään, myöntää lykkäystä ja hänet voidaan vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Jollei tässä laissa tarkoitettua lykkäystä voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaissa tai siviilipalveluslaissa säädetyssä järjestyksessä.

3 §

Tässä laissa tarkoitettua palveluksen suorittamisen lykkäystä myöntää kutsuntojen yhteydessä kutsuntalautakunta ja muutoin sotilasläänin komentaja.

4 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä asianomaisen sotilasläänin esikunnalle kolmen kuukauden kuluessa sen vuoden alusta lukien, jona asianomainen täyttää 29 vuotta. Vapauttamisesta päättää sotilasläänin komentaja.

Jollei 1 momentissa tarkoitettua vapautusta voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaissa tai siviilipalveluslaissa säädetyssä järjestyksessä.

5 §

Jos asevelvollinen, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettua lykkäystä, haluaa ryhtyä suorittamaan asevelvollisuuttaan asevelvollisuuslaissa tai siviilipalveluslaissa säädetyssä järjestyksessä, hänen on siitä ilmoitettava kirjallisesti asianomaiselle sotilasläänin esikunnalle.

Sen jälkeen hänet kutsutaan siihen palvelukseen, johon hänet viimeksi mainituissa laeissa säädetyssä järjestyksessä määrätään.

6 §

Reservin kertausharjoituksiin tai niiden asemesta suoritettavaan palvelukseen kutsuttu asevelvollinen, joka kutsun saatuaan asianomaisen sotilasläänin esikunnalle kirjallisesti ilmoittaa, että 1 §:ssä tarkoitettut syyt estävät häntä suorittamasta aseellista palvelusta ja sitä korvaavaa palvelusta, ja esittää siitä 2 §:ssä tarkoitettua selvityksen, on vapautettava sanotuista kertausharjoituksista ja niiden asemesta suoritettavasta palveluksesta. Vapauttamisesta päättää sotilasläänin komentaja.

7 §

Kutsuntalautakunnan ja sotilasläänin komentajan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiaain keskuslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valitusasioiden käsittelystä kutsunta-asiaain keskuslautakunnassa on muutoin voimassa, mitä asevelvollisuuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa 20 päivänä maaliskuuta 1987 annetun lain (322/87) 3 §:n 1 momentti ja 5 §:n 2 momentti, näistä 3 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1170/88), seuraavasti:

3 §

Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla ovat asevelvollisuuslain (452/50) nojalla puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa palvelevat

palvelusaikanaan sekä sellaiset sotilasopetuslaitoksessa sotilasvirkaan koulutettavat oppilaat, jotka eivät ole virka- tai työsopimussuhteessa valtioon.

5 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävät maksut määräytyvät erikoissairaanhoidon lain (1062/89) nojalla annettujen maksuasetusten mukaisesti.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sotilasoikeudenkäyntilain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/83) 11 §:n 1 momentti seuraavasti:

11 §

Alioikeuden sotilasjäsenet ja heille riittävän monta varajäsentä määrää hovioikeus maanpuolustusalueen komentajan esityksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**siviilipalveluslain 60 §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/91) 60 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Puolustusministeri *Elisabeth Rehn*

1.

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/50) 53 §:n 3 momentti, *muutetaan* 7 §:n 1 ja 3 momentti, 12 §, 16 §:n 2 momentti, 18 §, 20—22 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti, 24 §, 25 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti, 30 ja 31 §, 33 §:n 1 ja 2 momentti, 34, 36 a ja 36 c §, 36 d §:n 1 momentti, 36 f §:n 1 ja 3 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti, 38 §:n 1 momentti, 42 §, 42 a §:n 2 ja 3 momentti, 44 §, 45 §:n 1 momentti ja 50 §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 34, 36 a ja 36 c §, 36 d §:n 1 momentti, 36 f §:n 1 ja 3 momentti, 37 §:n 1 momentti ja 42 a §:n 2 ja 3 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1728/91), 16 §:n 2 momentti ja 42 § 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (221/66), 18 § ja 23 §:n 2 momentti osittain muutettuna 23 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla (1169/88), 23 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti ja 31 § viimeksi mainitussa laissa, ja 44 § muutettuna 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetulla lailla (325/83) ja mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 17 a § ja 23 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 23 päivänä joulukuuta 1988 ja 30 päivänä joulukuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 33 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla, uusi 5 momentti sekä 45 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 30 päivänä joulukuuta 1991 annetulla lailla, uusi 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Reserviin kuuluvat asevelvolliset kutsutaan kertausharjoituksiin, miehistöön kuuluvat yhteensä 40, aliupseereiksi ja teknillisiin tehtäviin koulutetut 75 sekä opistoupseereiksi ja upseereiksi koulutetut 100 päivän ajaksi. *Asevelvollinen, jolla on reservissäoloajastaan jäljellä enintään kymmenen vuotta, voidaan kuitenkin kutsua kertausharjoituksiin enintään puoleksi edellä tarkoitetusta enimmäisajasta.*

Kertausharjoitusten lisäksi voidaan *reservissä olevien* asevelvollisten sallia suorittaa vapaaehtoisia harjoituksia puolustusvoimissa.

12 §

Jos kutsunnassa toimitetussa tarkastuksessa havaitaan *jossakussa kutsutussa* sellainen vaikea ruumiinvika, parantumaton sairaus tai vajaamielisyys, että häntä ei missään oloissa voida käyttää palvelukseen, vapautetaan hänet kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

Ehdotus

7 §

Reserviin kuuluvat asevelvolliset *voidaan kutsua* kertausharjoituksiin, miehistöön kuuluvat yhteensä 40 *päivän*, aliupseereiksi ja teknillisiin tehtäviin koulutetut 75 *päivän* sekä opistoupseereiksi ja upseereiksi koulutetut 100 päivän ajaksi.

Kertausharjoitusten lisäksi voidaan asevelvollisten sallia suorittaa vapaaehtoisia harjoituksia puolustusvoimissa.

12 §

Jos *asevelvollisella* kutsunnassa *tai muuten suoritettussa* tarkastuksessa havaitaan sellainen vaikea ruumiinvika, parantumaton sairaus tai *älyllinen kehitysvammaisuus*, että häntä ei missään oloissa voida käyttää palvelukseen, vapautetaan hänet kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Pakottavista henkilökohtaisista syistä voidaan asevelvollisille myöntää lomaa enintään kuusi kuukautta. Mikäli asevelvollisen koulutus sellaisen loman johdosta kärsii tuntuvaa haittaa, voidaan hänen palvelusaikaansa pidentää enintään lomaa vastaavalla ajalla.

Asevelvolliselle voidaan 1 momentissa tarkoitettujen lomien lisäksi myöntää pakottavista henkilökohtaisista syistä lomaa enintään kuusi kuukautta.

18 §

Asevelvolliselle, joka ruumiinvian tai sairauden taikka muun laillisen esteen takia ei voi ottaa osaa reservin kertausharjoituksiin, myönnettävään lykkäystä niistä. Jos asevelvollista ruumiillisen heikkouden tai hänen saamansa ruumiinvamman tai sairauden vuoksi voidaan liikekannallepanon sattuessa käyttää vain sellaisiin tehtäviin, joiden suorittamista varten reserviharjoituksissa annettava lisäkoulutus ei ole tarpeen, voidaan hänet vapauttaa kertausharjoitusten suorittamisesta. Jos hän on saanut sellaisen ruumiinvian tai taudin, kuin 12 §:ssä tarkoitetaan, vapautettakoon hänet kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

Lykkäystä reservin kertausharjoituksista voidaan myöntää myös asevelvolliselle, jolle lykkäys hänen perhe- tai taloudellisten olojensa taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen liittyvien syiden vuoksi on erittäin tarpeellinen, ja asevelvolliselle, joka valmistuu johonkin toimeen tai ammattiin taikka käy koulua tai harjoittaa opintoja ja jonka kehitys tuntuvasti kärsisi, jollei hän saisi lykkäystä, sekä erityisesti syystä asevelvolliselle, jonka osallistuminen kertausharjoituksiin aiheuttaisi hänen työntantajansa toiminnalle olennaista haittaa tai vahinkoa.

Merikapteenille, laivurille, höyryaluksen koneenkäyttäjälle, lämmittäjälle ja muulle merimiehelle, joka on laivapalveluksessa Suomen ulkopuolella ja jolle koituisi tuntuvaa vahinkoa kertausharjoituksiin saapumisesta, niin myös muulle asevelvolliselle, joka toimen tai ammatin vuoksi

17 a §

Jos reservin kertausharjoitukseen kutsuttu asevelvollinen todetaan terveydellisistä syistä palvelukseen kelpaamattomaksi, on hänet, siten kuin siitä asetuksella säädetään, vapautettava kyseisestä kertausharjoituksesta ja määrättävä tarvittaessa uudellen tarkastettavaksi, jollei häntä vapauteta palveluksesta rauhan aikana tai kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta.

18 §

Lykkäystä reservin kertausharjoituksesta voidaan myöntää asevelvolliselle, jolle lykkäys hänen perhe- tai taloudellisten olojensa taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen liittyvien syiden vuoksi on erittäin tarpeellinen, ja asevelvolliselle, joka valmistuu johonkin toimeen tai ammattiin taikka käy koulua tai harjoittaa opintoja ja jonka kehitys tuntuvasti kärsisi, jollei hän saisi lykkäystä, sekä erityisesti syystä asevelvolliselle, jonka osallistuminen kertausharjoitukseen aiheuttaisi hänen työntantajansa toiminnalle olennaista haittaa tai vahinkoa.

Asevelvolliselle, joka toimensa tai ammattinsa vuoksi oleskelee Suomen ulkopuolella ja jolle koituisi tuntuvaa haittaa tai vahinkoa kertausharjoitukseen osallistumisesta, voidaan niin ikään myöntää lykkäystä kertausharjoituksesta.

Voimassa oleva laki

oleskelee Suomen ulkopuolella, voidaan siksi ajaksi, jonka sanottu este jatkuu, niin ikään myöntää lykkäystä kertausharjoituksista.

Milloin erinomaista syytä on, voidaan myös 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille myöntää lykkäystä reservin kertausharjoituksista.

20 §

Kutsunnat toimeenpannaan sotilaspiireittäin.

Tarkastuksen toimittamista varten määrätään tarpeellinen määrä kokoontumispaikkoja kuhunkin sotilaspiiriin. Tarpeen vaatiessa asianomainen kunta on velvollinen sotilaspiirin esikunnan pyynnöstä kohtuullista korvausta vastaan hankkimaan sopivan huoneiston tarkastuksen toimittamista varten.

21 §

Kussakin sotilaspiirissä käsittelee asevelvollisuusasioita sotilaspiirin esikunta.

Kutsunnat sotilaspiirin alueella toimittaa kutsuntalautakunta, johon kuuluu sotilaspiirin päällikkö tai joku muu siihen määrätty upseeri puheenjohtajana ja jäsenenä sotilaspiirin kutsunta-asiaain sihteeri sekä yksi edustaja kustakin kunnasta, jonka kutsuntatoimitus käsittää. Viimeksi mainitun jäsenen, jolla on äänivalta ainoastaan omaan kuntaansa kuuluvia asevelvollisia koskevissa asioissa, valitsee kunnallishallitus. Lisäksi valitsee sanottu viranomaisen yhden varamiehen, joka astuu valitun jäsenen sijaan, milloin tälle sattuu este.

22 §

Tarkemmat määräykset kutsuntaviranomaisista ja niiden tehtävistä annetaan asetuksella.

Ehdotus

Sen lisäksi mitä 1 ja 2 momentissa säädetään voidaan 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille erityisestä syystä myöntää lykkäystä reservin kertausharjoituksesta.

20 §

Asevelvollisuusasioita sotilasläänissä käsittelevät sotilasläänin esikunta ja kutsuntalautakunta.

21 §

Asevelvollisten palveluskelpoisuuden toteamiseksi ja palvelukseen määräämiseksi toimitetaan sotilaslääneittäin kutsunnat.

Kutsuntojen toimittamista varten asetetaan sotilasläänin alueelle vähintään yksi kutsuntalautakunta. Kutsuntalautakunnassa on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä. Kutsuntalautakunnan puheenjohtajana on sotilasläänin komentaja tai hänen määräämänsä vähintään majurin arvoinen upseeri sotilasläänin esikunnasta. Kutsuntalautakunnan jäsenenä toimivat sotilasläänin komentajan määräämä asevelvollisuusasioihin perehtynyt upseeri tai opistoupseeri sekä sen kunnan edustaja, jonka kutsunnanalaisia kutsuntatoimitus koskee. Kunnan edustajalla, jolle on määrättävä tarpeellinen määrä varamiehiä, on äänivalta ainoastaan omaan kuntaansa kuuluvia asevelvollisia koskevissa asioissa.

Kutsuntojen toimittamista varten määrätään kuhunkin sotilasläänin tarpeellinen määrä kutsuntapaikkoja. Asianomainen kunta on velvollinen sotilasläänin esikunnan pyynnöstä kohtuullista korvausta vastaan tarvittaessa hankkimaan sopivan huoneiston kutsuntojen toimittamista varten.

22 §

Tarkemmat säännökset kutsuntaviranomaisista ja niiden tehtävistä sekä kutsuntojen toteuttamisesta annetaan asetuksella. Asetusta

Voimassa oleva laki

23 §

Asevelvollisten kutsunnat järjestetään vuosittain syyskuun 1 päivän ja joulukuun 1 päivän välisenä aikana. Kutsunanalainen on velvollinen saapumaan ensisijaisesti sen sotilaspiirin kutsuntaan, jonka valvontaan hän kuuluu.

Kutsunanalaisia ovat:

- 1) kaikki miespuoliset kansalaiset, jotka sinä kutsuntavuonna täyttävät 18 vuotta;
- 2) ne, jotka sen vuoden kutsunnassa on uudelleen tarkastettava; sekä
- 3) kaikki ne, jotka ovat jääneet edellisiin kutsuntoihin saapumatta, jollei heitä, siten kuin siitä asetuksella säädetään, vielä ole erikseen tarkastettu eivätkä he ole täyttäneet tai sinä vuonna täytät kolmeakymmentä vuotta.

24 §

Määrättyinä aikana pitää jokaisen kutsutun itse saapua kokoontumispaikkaan, jollei hänellä ole laillista estettä eikä hän sen tähden ole asettanut asiamiestä puolestaan. *Este on kutsuntatilaisuudessa asianmukaisesti toteennäytettävä; jos se on yleisesti tunnettu, olkoon pätevä, vaikkei sitä erikseen näytetä toteen.*

Asiamiehen saa asettaa myös se,

1) joka lääkärintodistuksella näyttää terveydentilansa ja ruumiinrakenteensa puolesta olevansa palvelukseen kelpaava;

2) joka lääkärintodistuksella näyttää, ettei häntä vaikean ruumiinvian tai parantumattoman taudin tai vajaamielisyyden vuoksi voida missään oloissa käyttää minkäänlaiseen palvelukseen maanpuolustusta varten; sekä

3) joka asuu tai toimensa vuoksi oleskelee ulkomailla ja Suomen lähetystön tai konsulinviraston hyväksymällä lääkärintodistuksella, joka lähetystön tai konsulinviraston välityksellä voidaan myös lähettää sotilaspiirin esikuntaan, näyttää olevansa aseelliseen palvelukseen kelpaa-

Ehdotus

täydentävät yksityiskohtaiset määräykset antaa pääesikunta.

23 §

Kutsunnat järjestetään vuosittain siten, että ne aloitetaan aikaisintaan syyskuun 1 päivänä ja päätetään viimeistään marraskuun 30 päivänä.

Kutsunanalaisia ovat:

- 1) ne miespuoliset kansalaiset, jotka sinä kutsuntavuonna täyttävät 18 vuotta;
- 2) ne, jotka on määrätty sen vuoden kutsunnassa uudelleen tarkastettaviksi; sekä
- 3) ne, jotka ovat jääneet edellisiin kutsuntoihin saapumatta, jollei heitä, siten kuin siitä asetuksella säädetään, vielä ole erikseen tarkastettu eivätkä he ole täyttäneet tai sinä vuonna täytät 30 vuotta.

Kutsunanalainen on velvollinen saapumaan ensisijaisesti sen sotilasläänin kutsuntaan, jonka valvontaan hän kuuluu.

24 §

Määrättyinä aikana pitää jokaisen kutsunanalaisen henkilökohtaisesti saapua kutsunta- paikkaan, jollei hänellä ole laillista estettä tai jollei hän ole 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asettanut asiamiestä puolestaan.

Asiamiehen saa asettaa kutsunanalainen:

1) joka asuu tai toimensa, ammattinsa tai opiskelunsa vuoksi oleskelee ulkomailla taikka muuten on estynyt saapumasta kutsuntaan, jos hän lääkärintodistuksella, jonka ulkomailla olevan osalta on oltava Suomen lähetystön tai konsuliviraston hyväksymä, näyttää terveydentilansa ja ruumiinrakenteensa puolesta olevansa palvelukseen kelpaava; tai

2) joka lääkärintodistuksella näyttää, että hänet on 12 §:ssä mainituilla perusteilla kokonaan vapautettava asevelvollisuuden suorittamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

va taikka näyttää, että 12 tai 13 §:n määräykset soveltuvat häneen.

Milloin sotilaspiirin esikunta pitää sen tarpeellisena, olkoon kuitenkin edellä 2 momentin 2 kohdassa mainittu kutsuttu velvollinen saapumaan sotilaspiirin esikunnan määräämään jälkitarkastukseen. Jos sellainen ruumiin vika, tauti tai vajamielisyys, kuin sanotussa kohdassa tarkoitetaan, on yleisesti tunnettu, voidaan kutsuttu asevelvollisuudesta vapauttaa, vaikkei häntä asiamies edusta ja vaikkei lääkärintodistusta ole esitetty.

25 §

Asevelvollisten tarkastus toimitetaan sotilaspiirin esikunnan laatiman kutsuntaluettelon mukaan.

27 §

Kutsunnassa tai sotilaspiirin esikunnan määräämässä tarkastuksessa palvelukseen hyväksytyt asevelvolliset määrätään astumaan palvelukseen kutsuntaa seuraavien kahden kalenterivuoden yleisinä varusmiespalvelukseen astumispäivinä. Kullekin asevelvolliselle on annettava tai muulla tavoin todisteellisesti toimitettava palvelukseenastumismääräys hyvissä ajoin ennen palvelukseenastumispäivää. Kun sotilaspiirin esikunnan määräämä tarkastus toimitetaan kutsuntojen jälkeen, voidaan tällaisessa tarkastuksessa hyväksytyt asevelvolliset määrätä astumaan palvelukseen heti tai tarkastusta seuraavana yleisenä varusmiespalvelukseen astumispäivänä. Sama koskee lykkäystä saaneen asevelvollisen palvelukseen määräämistä lykkäysajan päätyttyä.

Laillisen esteen takia määräaikana varusmiespalvelukseen saapumatta jääneen asevelvollisen on astuttava palvelukseen heti esteen lakattua, jollei sotilaspiirin esikunta ole määrännyt hänelle muuta palvelukseenastumisaikaa.

30 §

Vakinaiseen palvelukseen hyväksytyt asevelvollinen, joka ennen palvelukseen astumistaan on saanut 12 tai 13 §:ssä tarkoitettua laatua olevan ruumiinvian tai sairauden, anokoon sotilaspiirin esikunnalta toistaiseksi vapautusta velvollisuudesta saapua palvelukseen. Jos ano-

Milloin *sotilasläänin* esikunta pitää sitä tarpeellisena, on 2 momentissa tarkoitettu *kutsunnanalainen* kuitenkin velvollinen saapumaan *sotilasläänin* esikunnan määräämään jälkitarkastukseen. Erityisestä syystä voidaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu *kutsunnanalainen vapauttaa lääkärintodistuksen perusteella asevelvollisuuden suorittamisesta, vaikkei häntä olisikaan asiamies edustamassa.*

25 §

Asevelvollisten tarkastus toimitetaan *sotilasläänin* esikunnan laatiman kutsuntaluettelon mukaan.

27 §

Kutsunnassa tai *sotilasläänin* esikunnan määräämässä tarkastuksessa palvelukseen hyväksytyt asevelvolliset määrätään astumaan palvelukseen kutsuntaa seuraavien kahden kalenterivuoden yleisinä varusmiespalvelukseen astumispäivinä. Kullekin asevelvolliselle on annettava tai muulla tavoin todisteellisesti toimitettava palvelukseenastumismääräys hyvissä ajoin ennen palvelukseenastumispäivää. Kun *sotilasläänin* esikunnan määräämä tarkastus toimitetaan kutsuntojen jälkeen, voidaan tällaisessa tarkastuksessa hyväksytyt asevelvolliset määrätä astumaan palvelukseen heti tai *tarkastusvuoden taikka sitä seuraavan vuoden* yleisenä varusmiespalvelukseen astumispäivänä. Sama koskee lykkäystä saaneen asevelvollisen palvelukseen määräämistä lykkäysajan päätyttyä.

Laillisen esteen takia määräaikana varusmiespalvelukseen saapumatta jääneen asevelvollisen on astuttava palvelukseen heti esteen lakattua, jollei *sotilasläänin* esikunta ole määrännyt hänelle muuta palvelukseenastumisaikaa.

30 §

Varusmiespalvelukseen määrätty asevelvollinen, joka ennen palvelukseen astumistaan on saanut 12 tai 13 §:ssä *tarkoitettun* ruumiinvian tai sairauden, *voidaan hakemuksesta vapauttaa velvollisuudesta saapua määrättyinä aikana palvelukseen. Jollei vapauttamisesta voida päättää*

Voimassa oleva laki

mukseen on myönnytty, tulee asevelvollisen saapua tarkastettavaksi lähinnä seuraavaan kutsuntaan tai sotilaspöytäkirjan esikunnan määräämään erityiseen tarkastukseen. Jollei häntä tällöin määrätä astumaan palvelukseen tai kokonaan vapauteta asevelvollisuudesta, menetellään häneen nähden 15 §:ssä säädettyllä tavalla.

Vapautusanomus ei ole pätevä syy palveluksesta poisjäämiseen.

31 §

Jos 17 vuotta täyttänyt asevelvollinen haluaa astua vapaaehtoisena varusmiespalvelukseen, hänen on toimitettava sitä koskeva kirjallinen hakemuksensa asianomaisen sotilaspöytäkirjan esikunnalle puolustusministeriön määräämänä aikana viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 18 vuotta.

33 §

Asevelvollinen, joka palveluksessa on osoittanut taipumusta ja sopivaisuutta upseerin tehtäviin ja jolla harkitaan olevan tarpeelliset tiedot, voidaan määrätä koulutettavaksi upseeriksi reserviin.

Asevelvollinen, jolla on edellytyksiä alipäällystön tehtäviin, voidaan määrätä koulutettavaksi alipäällystön reserviin.

34 §

Asevelvollisen vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa sekä sellaisten asevelvollisten palvelusvelvollisuudesta, jotka vakaumukseen perustuvien vakavien omantunnonsyiden vuoksi on vapautettu aseellisesta palveluksesta rauhan aikana ja määrätty hakemuksestaan siviilipalvelukseen, säädetään erikseen.

Ehdotus

hakemuksen perusteella, on asianomainen velvollinen saapumaan sotilaspöytäkirjan esikunnan määräämään tarkastukseen.

Vapautushakemus ei oikeuta palveluksesta poisjäämiseen.

31 §

Jos 17 vuotta täyttänyt asevelvollinen haluaa astua vapaaehtoisena varusmiespalvelukseen, hänen on toimitettava sitä koskeva kirjallinen hakemuksensa asianomaisen sotilaspöytäkirjan esikunnalle puolustusministeriön määräämänä aikana viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 18 vuotta.

33 §

Asevelvollinen, joka palveluksessa on osoittanut taipumusta ja *sopivuutta* upseerin tehtäviin ja jolla harkitaan olevan tarpeelliset tiedot, voidaan määrätä koulutettavaksi upseeriksi reserviin. *Tämän koulutuksen antamisesta säädetään asetuksella ja määrätään sotilaskäskyasiana.*

Asevelvollinen, joka havaitaan sopivaksi alipäällystön tehtäviin ja jolla harkitaan olevan tarpeelliset tiedot, voidaan määrätä koulutettavaksi alipäällystön reserviin. Tämän koulutuksen antamisesta säädetään asetuksella ja määrätään sotilaskäskyasiana.

Jos asevelvollisen 1—3 momentissa tarkoitettu koulutus asianomaisella kurssilla tai koulutusjaksolla joudutaan keskeyttämään terveydellisistä tai muista, asevelvollista itsestään riippumattomista syistä, voidaan hänelle 5 §:n mukaan määräytyvä pitempi palvelusaika lyhentää 240 päivään siten kuin siitä asetuksella säädetään.

34 §

Asevelvollisen vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa sekä sellaisten asevelvollisten palvelusvelvollisuudesta, jotka *uskonnolliseen tai eettiseen* vakaumukseen perustuvien vakavien omantunnonsyiden vuoksi on vapautettu tässä laissa säädetystä palveluksesta rauhan aikana ja määrätty hakemuksestaan siviilipalvelukseen, säädetään erikseen.

Voimassa oleva laki

36 a §

Asevelvollinen, jota vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnon- syyt estävät suorittamasta asevelvollisuuttaan aseellisessa palveluksessa ja joka ei hakeudu siviilipalvelukseen siten kuin siitä erikseen laissa säädetään, on hakemuksestaan vapautettava aseellisesta palveluksesta rauhan aikana ja määrättävä aseettomaan palvelukseen. Tällaiseen palvelukseen määrättyä sanotaan tässä laissa aseettomaksi.

36 c §

Hakemus aseellisesta palveluksesta vapauttamiseksi on annettava kutsunnassa kutsuntalautakunnalle taikka toimitettava sotilaspiirin päällikölle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa asianomainen palvelee. Hakemukseen tulee sisältyä vakuutus 36 a §:ssä tarkoitettujen omantunnon- syyiden olemassaolosta.

36 d §

Päätöksen aseellisesta palveluksesta vapauttamisesta sekä aseettomaan palvelukseen määräämisestä tekee kutsuntojen yhteydessä kutsuntalautakunta ja *muissa* 36 f §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sotilaspiirin päällikkö.

36 f §

Jos aseettomassa palveluksessa oleva pyytää saada palvelua aseellisena, hänen on ilmoitettava siitä kirjallisesti sen joukko-osaston komentajalle, jossa hän palvelee. Tämän on huolehdittava asianomaisen palveluksen jatkamisesta aseellisessa palveluksessa. Jos aseeton ei ole palveluksessa, on ilmoitus tehtävä häntä valvo- van sotilaspiirin päällikölle, jonka tulee päättää asianomaisen palvelukseen määräämisestä.

Jos aseellisessa tai aseettomassa palveluksessa oleva asevelvollinen ilmoittaa hakevansa siviilipalvelukseen, on siviilipalvelushakemus toimitettava sotilaspiirin esikunnan käsiteltäväksi. Asianomainen on kotiutettava, jollei hän suostu jatkamaan palvelusta aseellisena tai aseettomana siviilipalvelukseen siirtymiseen saakka.

37 §

Sotilaspiirin esikunnan tai kutsuntalautakun- nan tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa

Ehdotus

36 a §

Asevelvollinen, jota *uskonnolliseen tai eetti- seen* vakaumukseen perustuvat vakavat oman- tunnon- syyt estävät suorittamasta asevelvolli- suuttaan aseellisessa palveluksessa ja joka *ha- kee aseettomaan palvelukseen*, on hakemukse- taan vapautettava aseellisesta palveluksesta rauhan aikana ja määrättävä aseettomaan pal- velukseen. Tällaiseen palvelukseen määrättyä sanotaan tässä laissa aseettomaksi.

36 c §

Hakemus *aseettomaan palvelukseen* on annet- tava kutsunnassa kutsuntalautakunnalle taikka toimitettava *sotilasläänin komentajalle* tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa asianomai- nen palvelee. Hakemukseen tulee sisältyä va- kuutus 36 a §:ssä tarkoitettujen omantunnon- syyiden olemassaolosta.

36 d §

Päätöksen aseellisesta palveluksesta vapaut- tamisesta ja aseettomaan palvelukseen määrää- misestä tekee kutsuntojen yhteydessä kutsunta- lautakunta ja 36 f §:ssä tarkoitetuissa tapauk- sissa *sotilasläänin komentaja*.

36 f §

Jos aseettomassa palveluksessa oleva *haluaa siirtyä aseelliseen palvelukseen*, hänen on ilmoi- tettava siitä kirjallisesti sen joukko-osaston komentajalle, jossa hän palvelee. *Komentaja tekee päätöksen* asianomaisen palveluksen jat- kamisesta aseellisessa palveluksessa. Jos *aseet- tomaan palvelukseen määrätty ei ole aloittanut palvelustaan*, on ilmoitus tehtävä häntä valvo- van *sotilasläänin komentajalle*, jonka tulee päät- tää asianomaisen palvelukseen määräämisestä.

Jos aseellisessa tai aseettomassa palvelukses- sa oleva *tai sellaiseen palvelukseen määrätty asevelvollinen hakee siviilipalvelukseen*, on *pal- veluksessa oleva heti kotiutettava ja palvelukseen määrätyn määräys peruutettava*. *Siviilipalve- lushakemus on toimitettava sotilasläänin esikun- nalle*.

37 §

Sotilasläänin esikunnan tai kutsuntalauta- kunnan *asevelvollisuusasiassa antamaan pää-*

Voimassa oleva laki

hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan. Valituskirjelmä on toimitettava sotilaspiirin esikunnalle taikka lähimmälle nimismiehelle, poliisilaitokselle tai asianomaiselle päällikölle, joiden tulee viipymättä toimittaa se sotilaspiirin esikunnalle. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä. Jos valitus koskee kutsuntatilaisuudessa tehtyä päätöstä, lasketaan valitusaika siitä päivästä, jolloin kutsunta on päättynyt siinä kunnassa, johon valittaja kuuluu.

Sotilaspiirin esikunta on velvollinen kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirja on sille tullut, lähettämään sen ynnä siihen kuuluvat asiakirjat sekä oman lausuntonsa ja asiasta tehdyn pöytäkirjan kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

38 §

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle tehty valitus on kiireellisesti käsiteltävä ja ratkaistava sekä siitä annettu päätös viivyttämättä sotilaspiirin esikunnan välityksellä valittajalle toimitettava.

42 §

Asevelvollinen, joka on tehnyt 40 tai 41 §:ssä mainitun rikoksen ja joka havaitaan palvelukseen kelpaavaksi, voidaan heti toimittaa palvelukseen, niin kuin siitä asetuksella säädetään, jollei hän ole täyttänyt kolmeakymmentä vuotta.

42 a §

Asevelvollisrekisteri koostuu niistä asevelvollisia koskevista tiedoista, joita pääesikunta saa väestörekisterikeskukselta ja muilta 42 c §:ssä tarkoitetuilta viranomaisilta ja joita se siirtää sotilaspiirien esikuntien käyttöön ja edelleen joukko-osastoille siirrettäviksi. Rekisteriä täydennetään asevelvollisilta ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla kutsunnan toimittamisen yhteydessä, asevelvollisen palveluksen aikana ja valvonnan yhteydessä.

Pääesikunta pitää valtakunnallista asevelvollisrekisteriä kaikista asevelvollisista, sotilaspiirin esikunta alueellista asevelvollisrekisteriä sen alueella kirjoilla olevista asevelvollisista ja joukko-osasto tai muu sotilaslaitos paikallista

Ehdotus

tökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiain keskuslautakuntaan. Valituskirjelmän saa toimittaa myös sotilasläänin esikunnalle taikka lähimmälle joukko-osastolle, nimismiehelle tai poliisilaitokselle, joiden tulee viipymättä toimittaa se sotilasläänin esikunnalle. Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä.

Sotilasläänin esikunnan on kahdeksan päivän kuluessa sen jälkeen, kun valituskirjelmä on sille tullut, lähetettävä se siihen kuuluvine asiakirjoineen sekä oma lausuntonsa ja asiasta tehty pöytäkirja kutsunta-asiain keskuslautakunnalle.

38 §

Kutsunta-asiain keskuslautakunnalle tehty valitus on käsiteltävä ja ratkaistava kiireellisesti. Asiassa annettu päätös on toimitettava viivyttämättä sotilasläänin esikunnan välityksellä valittajalle.

42 §

Jollei 27 §:n 3 momentista muuta johdu, voidaan 40 tai 41 §:ssä mainitun rikoksen tehnyt asevelvollinen, joka havaitaan palvelukseen kelpaavaksi, heti toimittaa palvelukseen, niin kuin siitä asetuksella säädetään.

Asevelvollisrekisteri koostuu niistä asevelvollisia koskevista tiedoista, joita pääesikunta saa väestörekisterikeskukselta ja muilta 42 c §:ssä tarkoitetuilta viranomaisilta ja joita se siirtää sotilasläänien esikuntien käyttöön ja edelleen joukko-osastoille siirrettäviksi. Rekisteriä täydennetään asevelvollisilta ja viranomaisilta saatavilla tiedoilla kutsunnan toimittamisen yhteydessä, asevelvollisen palveluksen aikana ja valvonnan yhteydessä.

Pääesikunta pitää valtakunnallista asevelvollisrekisteriä kaikista asevelvollisista, sotilasläänin esikunta alueellista asevelvollisrekisteriä sen alueella kirjoilla olevista asevelvollisista sekä joukko-osasto ja sotilaslaitos paikallista asevel-

Voimassa oleva laki

asevelvollisrekisteriä sen palveluksessa olevista asevelvollisista.

44 §

Vakinaisessa väessä tai kertausharjoituksissa olevan asevelvollisen palvelusajaksi ei lueta:

1) aikaa, jonka hän on ollut luvattomasti poissa palveluksesta;

2) arestiaikaa siltä osin kuin hän on suorittanut arestirangaistusta yhteensä yli kymmenen vuorokautta;

3) aikaa, jonka hän on ollut pidätettynä tai vangittuna rikoksesta, jos hänelle sen johdosta tuomitaan vankeusrangaistus; eikä

4) yleisessä rangaistuslaitoksessa suoritetun vankeusrangaistuksen taikka samalla kertaa täytäntöönpanavan arestirangaistuksen aikaa.

Jos vakinaisessa väessä olevan asevelvollisen palvelusaika on keskeytynyt 1 momentin 4 kohdassa mainitusta syystä, hänet on, hänen päästyään vapaaksi rangaistuslaitoksesta tai ehdonalaiseen vapauteen, palautettava joukkoonsa.

45 §

Ulkomaalainen, joka on otettu Suomen kansalaiseksi, on asevelvollisuuteen nähden samassa asemassa kuin syntyperäinen Suomen kansalainen. Siitä huolimatta, että hän jo on sivuuttanut yleisen kutsuntaiän, tulee hänen kuitenkin saapua kutsuntaan tai sotilaspiirin esikunnan määräämään tarkastukseen, jollei hän jo ole tullut tahi sinä vuonna tule kolmenkymmenen vuoden ikään.

50 §

Ilman asianomaista lupaa älköön vakinaisessa väessä palveleva henkilö harjoittako elinkeinoa tai ammattia tahi ottako toimittaakseen kunnallista taikka muuta julkista tehtävää.

Ehdotus

vollisrekisteriä sen palveluksessa olevista asevelvollisista.

44 §

Varusmiespalveluksessa tai kertausharjoituksessa olevan asevelvollisen palvelusajaksi ei lueta 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua lomaa. Palvelusajaksi ei myöskään lueta:

1) aikaa, jonka hän on ollut luvattomasti poissa palveluksesta;

2) arestiaikaa siltä osin kuin hän on suorittanut arestirangaistusta yhteensä yli kymmenen vuorokautta;

3) aikaa, jonka hän on ollut pidätettynä tai vangittuna rikoksesta, jos hänelle sen johdosta tuomitaan vankeusrangaistus; eikä

4) yleisessä rangaistuslaitoksessa suoritetun vankeusrangaistuksen taikka samalla kertaa täytäntöönpanavan arestirangaistuksen aikaa.

Jos *varusmiehen* palvelusaika on keskeytynyt 1 momentin 4 kohdassa mainitusta syystä, *on hänet palautettava joukko-osastonsa hänen päästyään vapaaksi rangaistuslaitoksesta tai ehdonalaiseen vapauteen.*

45 §

Ulkomaalainen, joka on otettu Suomen kansalaiseksi, on asevelvollisuuteen nähden samassa asemassa kuin syntyperäinen Suomen kansalainen. Siitä huolimatta, että hän jo on sivuuttanut yleisen kutsuntaiän, tulee hänen kuitenkin saapua kutsuntaan tai *sotilasläänin* esikunnan määräämään tarkastukseen, jollei hän jo ole täyttännyt tai sinä vuonna täytä 30 vuotta.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettu asevelvollinen kuuluu reserviin tai nostoväkeen siten kuin pääesikunta siitä asianomaisen iän, aikaisemman koulutuksen ja muun palveluskelpoisuuden mukaisesti erikseen määrää.

50 §

Ilman *joukko-osaston komentajan antamaa lupaa ei asevelvollisuuslain nojalla palveluksessa oleva henkilö saa harjoittaa elinkeinoa tai ammattia tai ottaa* toimittaakseen kunnallista taikka muuta julkista tehtävää, *jos se edellyttää muun kuin vapaa-ajan käyttämistä tai muutoin*

Voimassa oleva laki

53 §

Tämän lain säännöksiä palvelusajan pituudesta vakinaisessa väessä niin myös reserviin kuuluvien asevelvollisten kutsumisesta kertausharjoituksiin taikka ylimääräiseen palvelukseen tai harjoituksiin vapaaehtoisina on sovellettava enintään siinä laajuudessa, kuin 10 päivänä helmikuuta 1947 Pariisissa allekirjoitetun sekä saman vuoden huhtikuun 18 päivänä annetulla lailla (690/47) ja seuranneen syyskuun 16 päivänä annetulla asetuksella (691/47) voimaan saatetun rauhansopimuksen määräykset sen sallivat.

Ehdotus

voi haitata palvelustehtävien asianmukaista hoitamista.

53 §

(3 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____.

Ennen tämän lain voimaantuloa palvelukseen astuneille varusmiehille pakottavista henkilökohteisista syistä myönnettäviin lomiin sovelletaan edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Mitä muualla laissa on säädetty sotilaspiiristä, koskee tämän lain voimaantultua sotilaslääniä, ja mitä on säädetty sotilaspiirin päälliköstä, koskee sotilasläänin komentajaa.

2.

Laki

Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Jehovan todistajien vapauttamisesta eräissä tapauksissa 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetun lain (645/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 3 momentti, 3 §, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 § ja 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Asevelvolliselle, joka osoittaa kuuluvansa Jehovan todistajat -nimiseen rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan ja ilmoittaa, että uskonnolliseen vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnonsyyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuutta aseellisessa palveluksessa tai missään sitä korvaavassa palveluksessa, voidaan sen estämättä, mitä asevelvollisuuslaisissa (452/50) ja aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetussa laissa (132/69) on säädetty, myöntää lykkäystä ja hänet voidaan vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana siten kuin tässä laissa säädetään.

1 §

Asevelvolliselle, joka osoittaa kuuluvansa Jehovan todistajat -nimiseen rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan ja ilmoittaa, että uskonnolliseen vakaumukseen perustuvat vakavat omantunnonsyyt estävät häntä suorittamasta asevelvollisuutta aseellisessa palveluksessa tai missään sitä korvaavassa palveluksessa, voidaan sen estämättä, mitä asevelvollisuuslaisissa (452/50) ja *siviilipalveluslaissa (1723/91) säädetään*, myöntää lykkäystä ja hänet voidaan vapauttaa asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Jollei tässä laissa tarkoitettua lykkäystä voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaisissa tai aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä.

Jollei tässä laissa tarkoitettua lykkäystä voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaisissa tai *siviilipalveluslaissa* säädettyssä järjestyksessä.

3 §

Tässä laissa tarkoitettua palveluksen suorittamisen lykkäystä myöntää kutsuntojen yhteydessä kutsuntalautakunta ja muutoin sotilaspiirin päällikkö.

3 §

Tässä laissa tarkoitettua palveluksen suorittamisen lykkäystä myöntää kutsuntojen yhteydessä kutsuntalautakunta ja muutoin *sotilasläänin komentaja*.

4 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä asianomaisen sotilaspiirin esikunnalle kolmen kuukauden kuluessa sen vuoden alusta lukien, jona asianomainen täyttää 29 vuotta. Vapauttamisesta päättää sotilaspiirin päällikkö.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä asianomaisen *sotilasläänin* esikunnalle kolmen kuukauden kuluessa sen vuoden alusta lukien, jona asianomainen täyttää 29 vuotta. Vapauttamisesta päättää *sotilasläänin komentaja*.

Jollei 1 momentissa tarkoitettua vapautusta

Jollei 1 momentissa tarkoitettua vapautusta

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaissa tai aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä.

5 §

Jos asevelvollinen, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettua lykkäystä, haluaa ryhtyä suorittamaan asevelvollisuuttaan asevelvollisuuslaissa tai aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä, hänen on siitä ilmoitettava kirjallisesti asianomaiselle *sotilaspiirin* esikunnalle. Sen jälkeen hänet kutsutaan siihen palvelukseen, johon hänet viimeksi mainituissa laeissa säädettyssä järjestyksessä määrätään.

6 §

Reservin kertausharjoituksiin tai niiden asemesta suorittavaan palvelukseen kutsuttu asevelvollinen, joka kutsun saatuaan asianomaisen sotilaspiirin esikunnalle kirjallisesti ilmoittaa, että 1 §:ssä tarkoitettut syyt estävät häntä suorittamasta aseellista palvelusta ja sitä korvaavaa palvelusta, ja esittää siitä 2 §:ssä tarkoitettua selvityksen, on vapautettava sanotuista kertausharjoituksista ja niiden asemesta suoritettavasta palveluksesta. Vapauttamisesta päättää *sotilaspiirin päällikkö*.

7 §

Kutsuntalautakunnan ja sotilaspiirin päällikön tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiaain keskuslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valitusasioiden käsittelystä kutsunta-asiaain keskuslautakunnassa on muutoin voimassa, mitä asevelvollisuuslaissa on säädetty.

voida myöntää, asianomainen on määrättävä suorittamaan asevelvollisuutensa asevelvollisuuslaissa tai *siviilipalveluslaissa* säädettyssä järjestyksessä.

5 §

Jos asevelvollinen, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettua lykkäystä, haluaa ryhtyä suorittamaan asevelvollisuuttaan asevelvollisuuslaissa tai *siviilipalveluslaissa* säädettyssä järjestyksessä, hänen on siitä ilmoitettava kirjallisesti asianomaiselle *sotilasläänin* esikunnalle. Sen jälkeen hänet kutsutaan siihen palvelukseen, johon hänet viimeksi mainituissa laeissa säädettyssä järjestyksessä määrätään.

6 §

Reservin kertausharjoituksiin tai niiden asemesta suorittavaan palvelukseen kutsuttu asevelvollinen, joka kutsun saatuaan asianomaisen *sotilasläänin* esikunnalle kirjallisesti ilmoittaa, että 1 §:ssä tarkoitettut syyt estävät häntä suorittamasta aseellista palvelusta ja sitä korvaavaa palvelusta, ja esittää siitä 2 §:ssä tarkoitettua selvityksen, on vapautettava sanotuista kertausharjoituksista ja niiden asemesta suoritettavasta palveluksesta. Vapauttamisesta päättää *sotilasläänin komentaja*.

7 §

Kutsuntalautakunnan ja *sotilasläänin komentajan* tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kutsunta-asiaain keskuslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valitusasioiden käsittelystä kutsunta-asiaain keskuslautakunnassa on muutoin voimassa, mitä asevelvollisuuslaissa *säädetään*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa 20 päivänä maaliskuuta 1987 annetun lain (322/87) 3 §:n 1 momentti sekä 5 §:n 2 momentti, näistä 3 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1988 annetussa laissa (1170/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla ovat asevelvollisuuslain (452/50) *sekä aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta annetun lain (132/69)* nojalla puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa palvelevat palvelusaikanaan sekä sellaiset sotilasopetuslaitoksessa sotilasvirkaan koulutettavat oppilaat, jotka eivät ole virka- tai työsopimussuhteessa valtioon.

3 §

Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla ovat asevelvollisuuslain (452/50) nojalla puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa palvelevat palvelusaikanaan sekä sellaiset sotilasopetuslaitoksessa sotilasvirkaan koulutettavat oppilaat, jotka eivät ole virka- tai työsopimussuhteessa valtioon.

5 §

Puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävät maksut määräytyvät eräistä sairaanhoitolaitosten maksuista, korvauksista ja palkki-
oista annetun asetuksen (178/61) mukaisesti.

Puolustusvoimien sairaaloissa potilailta perittävät maksut määräytyvät *erikoissairaanhoidon lain (1062/89)* nojalla *annettujen maksuasetusten mukaisesti*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**sotilasoikeudenkäyntilain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/83) 11 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Alioikeuden sotilasjäsenet ja heille riittävän monta varajäsentä määrää hovioikeus sotilasläänin komentajan esityksestä.

Ehdotus

11 §

Alioikeuden sotilasjäsenet ja heille riittävän monta varajäsentä määrää hovioikeus *maanpuolustusalueen* komentajan esityksestä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

5.

L a k i
siviilipalveluslain 60 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

1 §

Siirtyminen siviilipalvelukseen

Jos asevelvollisuuslain mukaista palvelusta suorittava tekee 6 §:ssä tarkoitetun hakemuksen, hänet on välittömästi kotiutettava, jollei hän suostu jatkamaan palvelusta aseellisena tai aseettomana siviilipalvelukseen siirtymiseen saakka.

Jos asevelvollinen tekee 6 §:ssä tarkoitetun hakemuksen saatuaan määräyksen asevelvollisuuslain mukaiseen palvelukseen, on määräys peruutettava.

Tällä lailla kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/91) 60 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

